

Etelänraippasammal

Skogstrappmossa
Anastrophyllum michauxii

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Etelänraippasammal on 1–2 cm pitkä ja noin 2 mm leveä, tiheinä laikkuina kasvava maksasammal. Etelänraippasammal on väriltään tummahkon tai ruskehtavan vihreä ja sen versot ovat pystyjä ja typäköitä. Etelänraippasammalen lehdet kasvavat varrella tiheästi. Lehdet ovat sirottavat ja kaksiliuskaiset, ja tyveltään ne ympäröivät vartta puolittain. Itiöpesäkkeitä esiintyy melko usein mutta itujuväset ovat harvinaisia.

Elinympäristö ja levinneisyys

Tasaista ilmankosteutta vaativa etelänraippasammal kasvaa karuilla suojaissilla kallioseinillä ja lahoppuilla. Useimmiten etelänraippasammalen tapaa karun silikaattikallion jyrkästi viistolta kivipinnalta. Sammalta on tavattu myös kalliorotkohen isoilta siirtolohkareilta sekä vanhojen tuoreiden kangasmetsien, lehtojen ja korpien maahan kaatuneilta järeiltä lahoppuilla. Lahoppuustoissa kasvupaikoilla on tavallisesti pitkä maapuujuatkumo. Etelänraippasammalen levinneisyyden painopiste on Etelä-Suomessa, mutta sitä on tavattu Kainuussa saakka.

Nykytila ja uhkatekijät

Etelänraippasammalelle sopivat elinympäristöt ovat harvinaistuneet luonnontilaisten metsien vähenemisen, korpien ojitusten, kookkaan lahoppuun vähenemisen ja kallionedustojen hakkuiden vuoksi. Suurin uhka etelänraippasammalelle ovat metsien hakkuut, sillä tasaista ilmankosteutta vaativa laji ei viihdy avoimessa elinympäristössä eikä toisaalta myöskään järeitä hakkuita seuraavassa tiheässä taimikkovaiheessa. Harvinaisena ja pienialaisia kasvustoja muodostavana se on myös altis erilaisille satunnaistekijöille. Melkein neljä viidesosaa etelänraippasammalen kasvupaikoista on suojelematta.

Hoitosuositukset

Metsänkäsittelyn yhteydessä etelänraippasammalen kasvupaikan ympäristö tulisi säilyttää jatkuvasti peitteisenä sammalen edellyttämän suojaissan pienilmaston turvaamiseksi. Kasvupaikka ja sen lähiympäristö tulisi jättää ojitustoimien ulkopuolelle. Lahoppukasvupaikoilla maapuujuatkumon turvaaminen on lajin säilymisen kannalta oleellista. Lahoppuun määrää voidaan lisätä kasvupaikoilla luonnonhoitotöinä. Osa etelänraippasammalen kasvupaikoista saattaa olla metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kiellettyä. Suurin osa sammalen kasvupaikoista sopii METSO-ohjelman kohteiksi (metsäiset kalliot ja jyrkänteet, runsalahoppuustoiset kangasmetsät, lehdot ja korvet).

Lähteet

- Hallingbäck, T. 1987. Skogstrappmossa. Teoksessa Ingelög, T., Thor, G. & Gustafsson, L. (toim.). Floravård i skogsbruket – Artdel. 2:a upplagan. Skogsstyrelsen, Jönköping. 458 s.
- Hallingbäck, T. 2000. Faktablad *Anastrophyllum michauxii* – Skogstrappmossa. Teoksessa: Nitare, J. (toim.). 2000. Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsen, Jönköping. S. 61.
- Parnela, A. 2009. *Anastrophyllum michauxii* – vaarantunut. Teoksessa: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. S. 24–26. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/38824>
- Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkkojulkaisuna: <http://hdl.handle.net/10138/40617>

Kuva: Michael Lüth